HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא ילפינן ואתא רבי אליעזר למימר ילפינן חוץ מפנים ואתא רבי יוסי למימר אפילו בפנים נמי זה מחשב וזה עובד לא אמרינן אתמר (א)השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים רבי [א] יוחנן אמר [א]פסולה ר"ש בן לקיש אמר מותרת רבי יוחנן אמר פסולה [ב]מחשבין מעבודה לעבודה [ג]וילפינן חוץ מפנים ריש לקיש אמר מותרת אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא גמרינן חוץ מפנים ואזדו לטעמייהו (ב)דאתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר [ד]פסולה ר"ש בן לקיש אמר כשרה רבי יוחנן אמר פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וגמרינן ממחשבת פיגול ר"ש בן לקיש אמר כשרה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא גמרינן ממחשבת פיגול וצריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר ר"ש בן לקיש משום דחוץ מפנים לא ילפינן אבל פנים מפנים אימא מודי ליה לרבי יוחנן ואי אתמר בהך בההיא קאמר רבי יוחנן אבל בהא אימא מודי ליה לר"ש בן לקיש צריכא מתיב רב ששת א"ר יוסי ק"ו הדברים ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט מאי אין מחשבה פוסלת בחולין אילימא דלא פסלה כלל אלא זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא היכי משכחת לה אלא פשיטא מעבודה לעבודה וה"ק ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין מעבודה לעבודה אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין מעבודה לעבודה אלא באותה עבודה אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט פנים קשיא לר"ש בן לקיש חוץ קשיא לרבי יוחנן בשלמא פנים לר"ש בן לקיש לא קשיא (ג)הא מקמי דשמעה מרבי יוחנן הא לבתר דשמעה מרבי יוחנן אלא חוץ קשיא לרבי יוחנן הוא מותיב לה והוא מפרק לה בארבע עבודות וה"ק ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין בארבע עבודות אין הכל הולך אלא אחר העובד

מקום

לא ילפינן. למימר בעלים אוסרין אלא כדכתיב קרא (תהלים קו) זבחי מתים שנזבח לעבודת כוכבים דבפנים הוא דכתיב (במדבר טו) והקריב המקריב דבעלים קרי מקריב אבל בחוץ לא אמרינן הכי: **ור"א סבר ילפינן.** במה מצינו דבעלים פוסלים במחשבת עבודת כוכבים בחולין ואפילו אחר שוחט וגבי עובד כוכבים(ד) אפילו בסתמא דסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים: **זה מחשב וזה עובד לא אמרינן.** דהמקריב לא יחשב(ה) מקריב ממש קאמר: **לזרוק דמה לעבודת כוכבים.** (ב)ולא שחטה לשם עבודת כוכבים שהיה בדעתו לעובדה בשחיטה זו דדברי הכל אסורה דהא זבחי מתים הוא אלא בשלא היה מתכוין להיות שחיטה זו עבודה לעבודת כוכבים אלא שחטה לעצמו ע"מ שיעבוד העבודת כוכבים בזריקת דמה או בהקטר חלבה: **פסולה.** אסורה בהנאה: **מחשבין מעבודה לעבודה.** כשחישב בשעת עבודה זו על עבודה אחרת כגון שחישב בשחיטה על הזריקה הויא מחשבה לגבי עבודת כוכבים: **דגמרינן חוץ.** איסור עבודת כוכבים: **מפנים.** ממחשבת פיגול של פנים שהשוחט ע"מ לזרוק דם למחר או להקטיר אימורין למחר זהו עיקר פיגול: **שחטה לשמה.** בחטאת איירי דכל שאר זבחים כשרין שלא לשמן אבל חטאת שנשחטה שלא לשמה פסולה וכן פסח שנשחט שלא לשמו(ו). ואם שחט החטאת לשמה לזרוק דמה שלא לשמה: **רבי יוחנן אמר פסולה.** דגמרינן מחשבת פסול שלא לשמה ממחשבת פיגול דעיקרו מעבודה לעבודה: **וצריכא.** לאשמועינן בתרווייהו מחלוקת דרבי יוחנן ור"ש: **דאי איתמר בהא.** מילתא קמייתא דהשוחט את הבהמה: **בהא קאמר ר"ל.** דאין מחשבין: **פנים מפנים.** פסול דחטאת שלא לשמה מפיגול: **אלא זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא.** בהנאה כדאמרינן במסכת עבודה זרה (דף כט:) תקרובת עבודת כוכבים מיקרי זבחי מתים כדכתיב ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור בהנאה אף תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה ומת גופיה מנלן דאסור בהנאה אתיא שם שם [שם] נאמר כאן ותמת שם מרים(ז) ונאמר להלן גבי עגלה ערופה(ח) וערפו שם את העגלה מה עגלה ערופה אסורה בהנאה כדאמר שם תהא קבורתה אף מת אסור בהנאה ומה מת אסור בהנאה ומטמא באהל אף תקרובת עבודת כוכבים נמי: **אלא פשיטא.** האי אין מחשבה פוסלת בחולין מעבודה לעבודה קאמר: **שמחשבה פוסלת במוקדשין.** כדפרישית דעיקר פיגול מעבודה לעבודה הוא: **אלא באותה עבודה בלבד.** אם אמר שחיטה עצמה לעבודת כוכבים: **פנים קשיא לריש לקיש.** דקתני מחשבה פוסלת במוקדשין ולא קתני מפגלת ש"מ בשאר פסולי פנים נמי כגון זריקת דם (א) וחטאת שלא לשמה קתני דמחשבין: **חוץ קשיא לרבי יוחנן.** דקתני הכא בחולין אין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה: **בשלמא פנים לר"ל לא קשיא.** דאיכא למימר מקמי דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה הוה פליג אסברא דרביה ואמר מסתברא דלא ילפינן ולבתר דשמעה להך מתניתין מרבי יוחנן רביה וידע דלאו סברא דרבי יוחנן רביה (ב) אלא מתניתא הוא דגמרינן פסול מפיגול איכא למימר דהדר ביה להכי נקט רבי יוחנן משום דרביה הוה ואגמריה משנה וברייתא. ל"א לבתר דשמעה לרבי יוחנן רביה דפליג עליה ואמר מחשבין איכא למימר דהדר ביה: **בארבע עבודות.** הא דקתני אין מחשבה פוסלת בחולין לאו מעבודה לעבודה קאמר אלא בארבע עבודות קאמר: **וה"ק ומה.** מוקדשין שנפסלין במחשבה בארבע עבודות שחיטה וקבלה (ט)זריקה והולכה באיזו מאלו שחישב ע"מ לאכול מן הזבח חוץ לזמנו פיגול הוא אין מחשבה הולכת אלא אחר העובד:

חולין

ריש לקיש אמר מותרת. מודה ר"ל דחייב מיתה כדאמרינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין סא.) מידי דהוה אמשתחוה להר דהר מותר ועובדו בסייף ואין לתמוה היאך נהרג הא דלמא מימלך ולא זריק דם לעבודת כוכבים כדאמרינן בפרק ד' מיתות (ג"ז שם:) דמסית שאמר אלך ואעבוד פטור דמימלך ולא עביד ג] הכא ודאי לא מימלך כיון דעביד מעשה ששחט ע"מ לזרוק ועוד דהכא אפילו ידוע ודאי שלא יזרוק חייב דחשיב עובד עבודת כוכבים בשחיטה זו מה ששוחט ע"מ לזרוק: **אלא זביחה דעבודת כוכבים דמיתסרא היכי משכחת לה.** תימה (י)אי חשיב פיגול אף במחשבה בלא דיבור אם כן משכחת זביחת עבודת כוכבים דמתסרא בדיבור שפירש בפירוש ששוחט לעבודת כוכבים: **פנים קשיא לר"ש בן לקיש.** פירש בקונטרס דלא מצי למימר ק"ו שלו מפגול דלא הויא ליה לומר פוסלת אלא מפגלת ואע"ג דמצינו דקרי ליה לפיגול פסול דתניא בפ"ב דזבחים (דף כח.) חוץ למקומו פסול ואין חייבין עליו כרת הכא ליכא למטעי ה"ל למיתני מפגלת כדאמרינן (כ)בפ"ב דזבחים (גם זה שם) גבי הא דתנן שהזבח נפסל בד' דברים כו' א] ודייק בגמרא דיקא נמי דקתני שהזבח נפסל ולא קתני שהזבח מתפגל אבל קשה אמאי לא מוקי לה בשינוי בעלים דמודה ר"ל דמחשבין מעבודה לעבודה אם אמר הריני שוחט ע"מ לזרוק דמו לשם פלוני דפסול כדאמרינן בפרק (ל)ב' דזבחים (ג"ז שם) לכ"נ דליכא לאוקמי ק"ו לא במחשבת פיגול ולא בשינוי בעלים דמה לתרווייהו שכן אין באותה עבודה שאם אמר הריני שוחט לשם חוץ לזמנו או חוץ למקומו או לשם פלוני כשר כדאמרינן בפ"ק דזבחים (דף י.) ורבינו חננאל גריס פנים לריש לקיש לא קשיא דמוקי לה במחשבת פיגול: **חוץ קשיא לרבי יוחנן.** וא"ת ולימא דקאי רבי יוחנן כרבנן דכי היכי דילפי רבנן חוץ מפנים לענין דזה מחשב וזה עובד ה"נ ילפינן לענין דמחשבין מעבודה לעבודה וללישנא בתרא לימא דקאי כר"א וי"ל דלגבי זה מחשב וזה עובד שייך למילף חוץ מפנים דגלי רחמנא בפנים דבעלים קרוי מקריב והוא הדין בחוץ דכתיב (תהלים קו) זבחי מתים דאם בעלים מחשבין חשיב זבחי מתים כיון דבעלים קרוי מקריב בפנים ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא אבל לענין דמחשבין מעבודה לעבודה לא אשכחינן דילפינן כלל והא דמחשבין בפנים גזירת הכתוב בעלמא הוא: **הא מקמי דשמעיה מר' יוחנן.** תימה מאי תירוץ הוא זה שמתרץ שאמר ריש לקיש קודם שלמד המשנה(מ):

מקום

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ס: ע"ז לד: זבחים י., ב) זבחים ט:, ג) [לקמן קלט.], ד) בס"א: גוי, וכן להלן, ה) [ויקרא ז], ו) [זבחים ג.], ז) [במדבר כ], ח) [דברים כא], ט) [עיין תוי"ט משנה ז דפירקין ד"ה שהמחשבה], י) [עיין תוי"ט פ"ג דב"מ מי"ב ד"ה החושב וכו' שתמה על תמיהת תוס'], כ) [נ"ל בפרק ראשון דזבחים דף יג.], ל) [נ"ל קמא דזבחים דף י.], מ) [וע"ע תוס' מנחות ט. ד"ה חסר הלוג],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פנים וכו' דם חטאת כצ"ל ואות ו' נמחק: (ב) ד"ה בשלמא וכו' רביה היא אלא מתניתין היא:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה פנים קשיא וכו' ודייק בגמ' דיקא נמי. נ"ב ויעו"ש דף יג ע"א בתו' ד"ה דיקא נמי וכו' ודו"ק:

◆

מוסף רש"י

השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים. שלא שחט הבהמה לשם עבודת כוכבים שיהא עובדה בשחיטה, אלא חשב בשחיטה על מנת לזרוק (ע"ז לד:) ועבודת השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים אלא בשעת שחיטה חישב לעשות זריקה לשם עבודת כוכבים, ואלו לא זרק (זבחים י.). **ר' יוחנן אמר פסולה.** אסורה הבהמה בהנאה, ואע"ג שהשחיטה לא לשם עבודת כוכבים היתה, ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים, וילפינן טעמא דגמר לה ר' יוחנן ממחשבת פגול דהויא מעבודה לעבודה, דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול (סנהדרין סא.). **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר ממחשבה שהוא חושב בשעת עבודה זו על עבודה אחרת, מחשבה היא להתחייב עליה (שם ס:) מחשבה זו ליאסר בהנאה (זבחים י.). **וילפינן חוץ מפנים.** עבודת כוכבים שהיא חוץ, ממחשבת פיגול שהיא פנים (שם). **ריש לקיש אמר מותרת.** לאכילה (שם). **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** ואינה אסורה אלא א"כ שחט לעבודת כוכבים שבשחיטתה עבד עבודת כוכבים או לעבודת כוכבים (שם). **ולא גמרינן חוץ מפנים.** דפנים הוא דאמר רחמנא השוחט על מנת לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק, דהויא מחשב מעבודה לעבודה, מעבודה זו על חברתה, אבל לענין עבודת כוכבים לא (ע"ז לד:). **שחטה לשמה.** שלא חישב על השחיטה, אלא על הזריקה חישב בשעת שחיטה, דהיינו מעבודה לעבודה (זבחים ט:). **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת שלא לשמו (שם). **וגמרינן ממחשבת פיגול.** דמהניא ביה כה"ג, דתנן השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול (שם). **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** בשלא לשמו, דלא ילפינן לה מפיגול, דהתם עיקר מחשבתו המביאה לידי פיגול זו היא שיחשב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חוץ לזמנו, וזריקה אכילת מזבח היא, והוא הדין נמי אם חישב על הקטרת החלב שאינה מן העבודות, הלכך לא דמיא לשלא לשמו (שם). **אבל פנים מפנים.** מחשבת שלא לשמו מפיגול (שם י.).

עין משפט נר מצוה

קכה א מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלכ' ט' סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' ד סעי' א:

קכו ב מיי' פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הלכה י:

קכז ג מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלכ' ט':

קכח ד מיי' פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הלכה י:

◆

שיטה מקובצת

א] ר' יוחנן אמר פסולה. נ"ב בסנהדרין בדף סא כתוב אסורה: ב] לזרוק דמה לע"ז דאי שחטה לשם: ג] דמימלך ולא עביד דהכא ודאי:

◆

רבינו גרשום

ישראל לנכרי חוץ מפנים לא ילפינן: השוחט את הבהמה לזרוק דמה לע"ז. כלומר ישראל ששוחט בהמת חולין לזרוק דמה לעבודת כוכבים: מחשבין מעבודה לעבודה. כלומר אם כששוחט כהן קדשים ומחשב בשחיטה על מנת לזרוק דמו לזמנו או להקטיר אימורין חוץ למקומו או חוץ לזמנו מהני מחשבה לפסול וגמרינן נמי בהמת חולין ששוחט ע"מ להקטיר חלבה לע"ז מקדשים שהן בפנים. וגמרי' ממחשבת פגול. כלומר חזינן בפירוש לא יחשב לו פגול יהיה דמהניא מחשבה אפי' מעבודה לעבודה דאי זורק את הדם על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנו (פסול) [פיגול]: אבל פנים מפנים. כלומר קדשים מקדשים: אבל בהא מודי ליה לר' שמעון בן לקיש. כלומר דחוץ מפנים לא ילפינן: אילימא דלא פסלה כלל. כלומר דאי מחשב בשחיטה א) ע"מ לזרוק דמה לע"ז דלא פסלה כלל. מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין מע"ז אלא באותה עבודה: כלומר דאי מחשב לזרוק דמה לע"ז דהמהניא מחשבה לפסול אי לא מחשב בזריקה עצמה. פנים קשיא לריש לקיש כיצד דשמעינן ליה לריש לקיש דאמר אין מחשבין מעבודה לעבודה והכא חזינן דמחשבין מעבודה לעבודה: חוץ קשיא לר' יוחנן. כלומר דשמעינן ליה לר' יוחנן (הא) דהשוחט בהמה לזרוק דמה לע"ז כו' ר' יוחנן אמר אסור. כלו' ישראל (בה') השוחט בהמת חולין בחוץ דמחשב בשחיטה לזרוק דמה [לע"ז] פסול והא הכא חזינן דלא פסל אלא באותה עבודה: בשלמא לר' שמעון בן לקיש לא קשיא כו'. כלומר מיקמי דלישמעיה מר' יוחנן לא אמר דפסל בפנים מעבודה לעבודה אבל לבתר דשמעה אמר איהו נמי דפסול מעבודה לעבודה אלא לר' יוחנן קשיא: הוא מותיב לה והוא מפרק לה בארבעה עבודות.

א) נראה דל"ל דאי מחשב בשחיטה גופה לע"ז דלא פסלה כלל.

MOZNAIM SHAS